

6. MOTSTÅND ÄR LIKA MED FÖRKULTUR

JOHANNA HADIN

ÄNDA SEDAN JAG var barn har jag haft människor runt omkring mig som sysslat med motstånd. Motstånd har varit en självklar del av livet. Eller snarare, det har varit självklart att vara medveten om vad som är dåligt och därför önskvärt att förändra i samhället.

Med en syndikalist till storebror som största förebild under uppväxten fanns det alltid närvarande; det är dåligt att äga, det är dåligt med kapitalistisk världsekonomi och det är viktigt att tydligt markera att patriarkatet är kasst. Jag blev också tidigt medveten om djurens horribla livsförhållanden, blev vegetarian som fjortonåring och gjorde feministiska planscher ihop med vänner som vi satte upp runt om i stan. En kamp mot det jag tyckte var fel var en viktig del av min identitet.

Jag har också i stort sett alltid varit troende kristen. Men det var inte förrän jag var nästan tjugo år som Jesus på riktigt blev viktig i mitt liv. Jesus och hans sätt att leva blev det jag ville forma mitt liv efter, och det påverkade mitt sätt att tänka kring vad motstånd bör vara och hur ett kristet sådant kan se ut. Jag började utforska vad det skulle kunna innebära att leva ett liv som lärjunge till honom och samtidigt behålla betoningen på rättvisa och motstånd. Jag har inte tänkt färdigt kring detta, men jag vill ändå dela med mig av vad jag tror kan vara en början till att utforska uttrycksformer för ett kristet motstånd.

Motstånd har alltså funnits nära mig, både som ord och praktik, i hela mitt liv. Ändå, eller kanske på grund av det, är det något i ordet motstånd som gör att jag idag ofta ryggar tillbaka när jag hör det. Att sammankoppla begreppen kristet och motstånd känns lite olustigt, eftersom motstånd i sig är nej-sägande och har en nedbrytande klang. Det ligger i ordet motstånd att vara just *emot* någonting. Att göra motstånd kan förstås vara ett bra sätt att reagera på orättvisor. Samtidigt är det omöjligt att bygga upp någonting med en nedbrytande kraft.

Och det är precis här som en viktig skillnad mellan *kristet* motstånd och annat motstånd finns. Frågan är om det ens är relevant att prata om kristet motstånd? Jag vill mena att det kristna motståndet snarare kan liknas vid att leva som *förkultur*.

En förkultur är när vi lever och är den förändring vi önskar, en gemenskap och en verklighet där små glimtar av Guds rike syns. När kyrkan försöker leva Guds rike är det ett slags motstånd. Att säga ja till något, att välja ett gott alternativ, är också ett sätt att säga nej till något annat. När jag väljer att bara äta vegetariskt säger jag ja till ett djurvänligt liv och samtidigt också nej till onödigt dödande och lidande som köttätande innebär. Att leva förkultur tar inte bort möjligheten att protestera och agera mot det felaktiga, men protesten är bara en del av den.

Det kristna motståndet, uppbyggandet av förkulturen, måste först och främst vara grundat i Guds nåd och löftet om skapelsens återupprättelse. Det är med Guds kraft och genom Guds vilja vi kan leva ut Guds förkultur här och nu. Det är genom Gud vi varje dag får nytt liv och det är på Gud vi får falla tillbaka igen och igen.

Paulus beskriver det kristna hoppet om alltings återupprättelse och helande, då Gud genom Jesus död och uppståndelse har påbörjat, och slutligen ska återupprätta alla skadade relationer och förnya hela skapelsen.

»Han är den osynlige Gudens avbild, den förstfödde i hela skapelsen, ty i honom skapades allt i himlen och på jorden, synligt och osynligt, troner

och herravälden, härskare och makter; allt är skapat genom honom och till honom. Han finns före allting, och allting hålls samman i honom. Och han är huvudet för kroppen, för kyrkan, han som är begynnelsen, förstfödd från de döda till att överallt vara den främste, ty Gud beslöt att låta all fullhet bo i honom och att genom hans blod på korset stifta fred och försona allt med sig genom honom och till honom, allt på jorden och allt i himlen.« (Kol 1:15–20)

Det som för två tusen år sedan började bryta fram i världen, ska fortsätta göra det fram till den dag då Guds rike är här helt och fullt. Då Gud ska försona allt och förnya himmel och jord. Det som skedde på korset och i uppståndelsen sker ständigt och återkommande i våra liv. En dag kommer det att bli fullkomligt. Det är det hopp som vi kristna gång på gång får luta oss tillbaka på när vi kämpar för Guds rike. Även de dagar vi inte orkar kämpa. Vi får leva som *uppståndelsemänniskor* i spänningen mellan att Guds rike har börjat breda ut sig och att det en dag ska råda fullt ut. Och det hänger inte på oss.

Att Gud är den som har det yttersta ansvaret och makten får dock inte leda oss till passivitet. Hoppet bör istället vara den kraftkälla som vi ständigt får gå tillbaka till. Gud verkar i, med hjälp av och genom oss. På så sätt skiljer sig det kristna motståndet från annat motstånd: vi gör inte motstånd i kraft av oss själva. Vi låter Gud verka och när vi i Guds kraft visar små glimtar av Guds rike fortsätter vi det arbete Gud redan har påbörjat. På så sätt gör vi inte »bara« världen bättre här och nu, vi jobbar tillsammans i Guds eviga plan. Ofta fokuserar motstånd eller förändringsarbete på att göra världen här och nu lite mer uthärdlig. Med hoppet hos Jesus gör vi också det, men det slutar inte där. Den kultur vi lever ut fortsätter in i det eviga livet och återupprättelsen av skapelsen.

Detta leder också till att *effektivitet* inte är måttstocken för om det kristna motståndet ska anses lyckat eller inte. Vi kristna är istället kallade att vara trogna Gud. Det är av största betydelse att Gud är den som för historien

framåt och inte vi. Det får vi vila i. Vi behöver inte stressa och göra allting på en gång. Detta kan hjälpa oss att lätta bördan när vår ork, vår vilja eller våra omständigheter sviker oss. Det är inte jag som räddar världen med goda gärningar, men världen går inte heller under på grund av mina onda gärningar. Det är Gud det hänger på, det är Gud som har allting i sin hand.

Motstånd som evangelium

Att vara kristen innebär att vara en lärjunge till Jesus. Det innebär att vi övar på och försöker bli lika honom. Att sakta men säkert formas och bli mer lik Jesus. I slutet av evangelierna ger han oss ett uppdrag, en missionsbefallning: »Gå ut överallt i världen och förkunna evangeliet *för hela skapelsen*.« (Mark 16:15, min markering)

Det uppdrag vi får av Jesus är en inbjudan till ett praktiskt liv i hans fotspår, där vi med varje handling har möjligheten att förkunna de goda nyheterna. Att vara lärjunge är mer än att bara tycka och tänka, det är att efterlikna. Mission i den meningen innebär att vi med våra liv vill locka andra till efterföljelse och att vi tillsammans får lära oss mer om vad ett sådant liv kan innebära. Det handlar om att både berätta de goda nyheterna om räddningen genom Jesus död och uppståndelse, men också om att leva ut och praktisera de goda nyheterna om Guds rike. Vi får gemensamt förkunna de goda nyheterna för *hela* skapelsen. Också för havet, för regnskogen i Amazonas och för renarna i Norrland.

Det är inte relevant för mig som kristen att uteslutande prata om motstånd. Många grupper, organisationer och individer är emot saker. Därför är ordet motstånd något som måste fyllas med innehåll. Ordet säger i sig självt ingenting om vad motståndet är emot eller varför. Det är i berättelsen om Guds rike och kyrkan som det kristna motståndet får sitt innehåll.

Att vi är kallade att leva ut evangeliet krockar med de krafter och rörelser i världen som inte är förenliga med Guds rike. I krocken föds det kristna motståndet.

I kampen mot det onda behöver vi påminnas om att det inte är mot människor vi kämpar. Det kan tyckas så när människor gör ont, men i den kristna berättelsen handlar det om något annat. De må vara våra motståndare men det är inte dem vi ska bekämpa. Det är mot andra mer bedrägliga krafter vi ska vända vårt motstånd. Paulus beskriver det så här:

»Hämta nu styrka hos Herren, av hans oerhörda kraft. Ta på er Guds rustning, så att ni kan hålla stånd mot djävulens lömska angrepp. Ty det är inte mot varelser av kött och blod vi har att kämpa utan mot *härskarna*, mot *makterna*, mot *herrarna* över denna mörkrets värld, mot ondskans *andekrafter* i himlarymderna.« (Ef 6:10f, min markering)

Makterna och andekrafterna är både andliga och institutionella, de är både synliga och osynliga. Det osynliga blir synligt i de institutioner och system som går de ondas ärenden. Aktivisten och teologen Annika Spalde skriver om detta:

»[E]n institution är inte bara summan av individerna som ingår i den. Den har också sin egen ›ande«, sin andlighet, som kan vara mer eller mindre destruktiv (eller god, i andra fall).«¹

Makterna är så att säga mer än människornas egen ondska. Vår uppgift när vi möter människor som vi tycker bär upp och representerar ondskan är att leva ut det dubbla kärleksbudet och älska dem. De är, liksom vi, skapade av Gud till Guds avbild. Vi behöver göra motstånd när människor gör onda saker, men människorna vi möter är älskade av Gud, och vi ska därför inte förgöra dem. Det gör stor skillnad i praktiken, exempelvis när vi möter en polis på en flyktingblockad. Då är det inte den enskilde polisen vi vill förgöra, hen är inte det onda i sig, det är hela den kedja av onda beslut, regler och nationalstatssystem som gör utvisningen möjlig som vi vill göra något åt. Det är genom att möta en polis med kärlek och medmänsklighet, och på så vis leva ut förkulturen, som vi hoppas kunna inbjuda personen till att omvända sig till Guds rike.

---

¹ Spalde, Annika. 2009. *Ett annat rike: en ickevåldsteologi*. Arcus. s 33.

Det är allt för lätt att glömma att också vi är del av den ondska som finns i världen. Vi har alla del i världens bortvändhet från Gud. När vi ser vår del av skulden bör vi också förhålla oss mer ödmjukt inför andras synd. Då blir också vårt förhållande annorlunda till dem som vi i en del situationer tycker är våra fiender. Det onda de gör står kanske i motsats till Guds rike, men också jag gör det som är ont ibland. Förhoppningsvis kan vi som kristna påminna oss om detta och istället älska våra fiender och visa på den kärlek som finns för oss alla, trots att vi gör onda saker. Vi får med våra handlingar som ord, aktioner och möten, visa på den kärlek Jesus har till oss. Det kristna motståndet är riktat mot det onda som vi alla är delaktiga i. Vi behöver akta oss noga för att vara som de fariséer vilka såg flisorna i de andras ögon men inte avlägsnade bjälkarna i sina egna.

Samarbete?

Det är helt uppenbart att den goda kraften och kampen finns på många håll i världen. Små glimtar av Guds rike kan vi hitta lite varstans, självklart inte bara där Kristus nämns i ord. Frågan om vi som kristna kan samarbeta med andra är därför relevant. Det finns några faktorer som vi behöver reflektera över innan vi kan svara ja eller nej på den frågan.

Den första faktorn berör frågan om vad som är målet med motståndet. Som kristna har vi hoppet om att Guds rike en dag ska breda ut sig och råda fullt ut. Det är i den riktningen, på den vägen som vi hela tiden får ta små steg. Vårt yttersta mål bör spegla även de mer kortsiktiga mål vi har. Medel är mål under konstruktion. När vi samarbetar med andra aktörer bör vi vara uppmärksamma, inte bara på vad de är emot utan också på vad som är deras mål. För vad gör vi när vi samarbetat och oskadliggjort det vi tillsammans gjort motstånd mot, hur går vi då vidare? Tyngdpunkten måste då ligga på vad och hur vi vill bygga upp det vi är *för*. Allt för många gånger har revolutionärer gjort uppror och sedan själva fallit för maktens bedrägliga frestelse och blivit som dem de nyss bekämpat. Det kristna motståndet måste ha det långsiktiga

perspektivet och fokusera på det vi vill bygga upp, snarare än det vi vill riva ner. Om den andra aktörens mål är oförenligt med livet i Guds rike bör vi vara försiktiga med att alltför snabbt inleda ett samarbete.

Den andra faktorn handlar om medlet, alltså det sätt vi gör motstånd på. Kristus vänder upp och ner på maktbegreppet och kommer med budskapet om att den siste ska bli först, den minste störst. Istället för att besegra det onda genom att döda andra offerar han sig själv, i kärlek. Jesus väg är fiendekärlek, ett ickevåldsligt sätt att utbreda Guds rike. Detta är kanske den mest avgörande punkten vad gäller samarbetet med andra aktörer; kan vi enas i ickevåldsliga metoder i vårt motstånd? Om inte är det inte förenligt med kristet motstånd.

Dessa två faktorer kan fungera som utgångspunkt när vi funderar över samarbete med andra aktörer. Många gånger är dock problemet snarare att vi kristna är alltför instängda och rädda för samarbete med utomkyrkliga aktörer. Det har ibland snarare hindrat än främjat Guds rikes utbredning.

Många kyrkor och kristna organisationer har länge arbetat med flyktingfrågor. I allt ifrån opinionsbildning till att rent praktiskt bistå flyktingar med vård, stöd och omsorg har det funnits ett omfattande samarbete med andra organisationer. I Göteborg finns exempelvis ett viktigt samarbete mellan flertalet kyrkor, Ingen Människa är Illegal, Röda Korset och flyktingbarnteamet på BUP. Alla samlas kring ett och samma mål: att finnas till för de flyktingar som faller mellan stolarna i det svenska välfärdssystemet. Alla aktörer agerar som om inga nationella gränser finns, för att alla människor har rätt till stöd, vård och omsorg. Målet är också att alla de människor som befinner sig under flyktens fruktansvärda omständigheter ska kunna få ett gott och självständigt liv. Samarbetet har många gånger korsbefruktat åt flera håll. När många människor engagerar sig för en gemensam sak ges utrymme för större möjligheter, fördjupade kunskaper och fler resurser.

Ett samarbete mellan kyrkan eller kristna individer och staten ser jag däremot som mer problematiskt. Trots att det kan tyckas som om staten gör mycket gott, kvarstår ändå att staten för en politik för nationalstatens beva-

rande. Den kräver en uppdelning av människor, där vi som är medborgare har vissa rättigheter och ansvar gentemot varandra. Människor som inte hör till Sverige ses inte heller som Sveriges ansvar i någon större utsträckning. Den principen går emot Guds rike. Guds rike är ju gränsöverskridande. Det gäller även de påhittade nationella gränser som finns i världen.

Staten har också våldsmonopol och våldet är en del av vad staten är och gör. Det innebär att statens medel i sig går emot Jesus ickevåldsliga praktik. Det gör det svårt att se hur vi som kyrka ska kunna samarbeta med staten utan att göra avkall på det vi är.

Det är en svårare fråga när det gäller att som enskild arbeta inom statliga eller kommunala arbeten. Kanske skulle det kunna argumenteras att det beror på var ens huvudsakliga engagemang finns. Men klart är ändå att kyrka och stat är svåra att kombinera med tanke på mål och medel. Likaså är det problematiskt att samarbeta med företag som tjänar pengar på bekostnad av andras hälsa och livsvillkor. Det rimmar illa med uppmaningen att vi ska älska varandra.

Ledtrådar till motstånd

Så hur tar det kristna motståndet sig uttryck mer konkret? Självklart finns inget givet facit. Guds rike är större än vad vi någonsin kan förstå och således större än mina och alla våra sammanslagna idéer. Tid och rum förändras och varje person med dess kontext är unik. Just därför att Gud med sin väldiga skaparfantasi skapar så olika och unikt är det också självklart att Guds rike tar sig olika uttryck beroende på när och var, genom och med hjälp av vem, det sker. Guds rike är stort. Vi kan därför prata om det kristna motståndets mångfald.

Utan att glömma mångfalden som måste rymmas i Guds rikes förkultur finns det ändå en relevans i att inte låta det kristna motståndet ta sig vilka uttryck som helst. Jesus liv måste alltid vara vår startpunkt när vi funderar på vilken väg vi ska gå. Det kristna motståndet bör se ut som Jesus. Hans liv pekar på att bland annat våld, hat och dyrkan av Mammon inte är förenligt

med Guds rike. Det är utifrån det som det kristna motståndets uttryck begränsas. Evangelierna och berättelserna från dem som levde nära Jesus visar oss ledtrådar, snarare än facit. De ger oss en riktning mot Guds rike, ledtrådar som långsamt får forma våra liv.

Att det är ledtrådar och inte facit vi letar efter gör stor skillnad för hur vi förhåller oss till motståndet. Den riktning som ledtrådarna pekar ut tillåter oss att ta små steg åt rätt håll, utan att kräva att vi måste orka eller förstå hur vi skulle kunna gå hela vägen fram.

Några av ledtrådarna jag har upptäckt har jag främst hittat i min vardag. Det är ledtrådar som berör gästfrihet, rytm, vila, nåd, skapelsevänlig konsumtion, närvaro och lyssnande samt lydnad mot Gud mer än mot människor. Jag påminns av dessa ledtrådar att varje liten sak och gärning kan vara en del av Guds rike. Det vi är och gör är viktigt. Ett citat som ofta tillskrivs moder Teresa uttrycker det väldigt väl: »Vi kan inte göra stora saker, bara små saker med stor kärlek. Det handlar inte om hur mycket man gör, utan om hur mycket kärlek man lägger ner på att göra det.«

Gästfrihet

Gästfrihet var mycket viktigt för den tidiga kyrkan. Genomgående i Apostlagärningarna kan vi läsa att de kringresande trossyskonen var beroende av församlingars och individers gästfrihet, av att främlingen togs emot i hemmen. Hade inte gästfriheten funnits där hade många relationer och nya kristna sammanhang troligen inte uppstått, lärjungarna hade inte på samma sätt kunnat besöka och stötta församlingar. Utan gästfrihet ingen kyrka. Gästfriheten bygger gemenskap och delande. I Kristi kropp finns inga gränser, vare sig nationella eller könsbundna (Gal 3:28), och det kristna motståndet bör därför sträva efter att riva ner de murar som skiljer en människa från en annan. Gästfriheten sträcker sig även utanför kyrkans gränser – till hela skapelsen. Gästfriheten bekräftar det gemensamma beroendet *av* och ansvaret *för* varandra.

Jag har fått förmånen att bo i Hammarkullen i Göteborg där jag får öva mig i och upptäcka mer av vad det innebär att öppna mitt hem. För det första delar jag en lägenhet med två vänner, vilket gör att jag måste anpassa mig och ibland åsidosätta min egen bekvämlighet för deras behov och viljor. För det andra har vi fantastiska grannar som också utmanar vår gästfrihet. I princip står dörrarna mellan våra lägenheter öppna. Människor kommer och går, lånar prylar eller gör läxor – när som helst och nästan hur som helst. Dessutom innebär mitt medlemskap i kommuniteten Oikos, en kristen vardagsgemenskap i Hammarkullen, att jag får öppna mitt hem för middagar och bön regelbundet för såväl vänner som för människor jag inte känner.²

Detta finns i mitt liv både när jag är glad över det och de dagar när jag är trött och egentligen bara vill stänga in mig i mitt eget, när jag vill ha min egen plats och mina egna prylar. Vissa dagar är det superenkelt att visa gästfrihet, andra dagar är det betydligt jobbigare. Ibland vill jag att alla ska komma hem till oss och fika. Andra dagar får jag öva mig i att sätta gränser så att det inte blir ett allmänt hängställe för områdets tonåringar. När vi övar oss i gästfrihet gör vi samtidigt motstånd mot det habegär och den egoism som drar i oss. Det är ett sätt att göra motstånd mot individualismen som är ständigt närvarande.

Gästfrihet är en viktig ledtråd till kristet motstånd i vardagen. Det ser självklart olika ut beroende på tid och plats, men i den kristna traditionen handlar det framförallt om att välkomna främlingen och min nästa i hemmet. Att välkomna och se Jesus i de människor jag möter. Gud har visat oss gästfrihet genom att låta oss leva i Guds skapelse och genom att bjuda in oss i den heliga treenighetens gemenskap. Som avbilder av Gud får också vi visa gästfrihet.

Lydnaden till Gud

Jag har under åren deltagit i ett antal flyktingblockader. Det har varit tillfällen där det kristna motståndet varit väldigt konkret. Under dessa har jag tillsam-

---

² För mer info om Oikos, se: <http://www.kommunitetenoikos.se>

mans med andra aktivister försökt ställa mig i vägen för bussar som används vid utvisningar av människor som flytt hit. Många av dessa människor skickas tillbaka till fruktansvärda situationer i sina ursprungsländer. Där och då har vi försökt leva Guds rike och uttryckt att vi vill att flyktingarna ska få stanna här i Sverige. Vi motsätter oss hela den orättfärdiga kedja av beslut som gör utvisningarna möjliga. En del av vårt motstånd har då gått emot samhällets lagar, uttryckta på plats genom polisens order och handlingar. Vi har ställt oss i vägen för polisen, vägrat samarbeta och försökt stoppa utvisningen. Det kristna motståndet måste ibland ta sig sådana uttryck som i samhällets ögon är felaktiga. När statens lagar krockar med Guds rikets vilja, måste vi välja lydnaden till Gud. »Vi måste lyda Gud mer än människor.« (Apg. 4:19, 5:29)

Att vara lyssnade och närvarande

Gud är en kärleksfull och seende Gud, någon som känner oss och som alltid vill lyssna på oss. Att vara närvarande och lyssna på varandra är också en ledtråd till Guds rike. I en tid av oerhört högt tempo, där alla först och främst ska uppfylla sina egna behov, missar vi lätt det goda i nuet där vi befinner oss. Samhällets effektivitetsideal underminerar den rikedom som finns i äkta möten, de tillfällen när vi verkligen ser varandra.

När jag arbetade på Moder Teresas sjukhem för de allra fattigaste i Addis Abeba, Etiopien, fick jag en glimt av hur viktig den här ledtråden är. Där mötte jag Zentayo, en tioårig flicka som bodde på avdelningen för barn med olika slags funktionsnedsättningar. Hon, liksom alla de andra barnen, hade lämnats där för att hennes familj inte ville ha eller kunde klara av att ha kvar henne. Moder Teresas sjukhem, ett litet inhägnat område stort som en vanlig mellanstadieskola i Sverige, blir istället dessa barns hem. Där växer de upp och går knappt utanför området, med undantag för kortare resor till exempelvis sjukhuset.

Under min tid där hade jag inte många schemalagda sysslor och arbetsuppgifter. Det gjorde att jag fick möjligheten att ta mig tid för promenader

med Zentayo. Hon är en oerhört intelligent person och gillar nya utmaningar. Hennes ben fungerar dock väldigt dåligt så det tar lång tid för henne att förflytta sig, och hon behöver stödja sig på någon för att klara av det.

För lite personal och för många flickor med stora behov gjorde att ingen hade möjlighet att prioritera att ta med Zentayo på promenader, hon gick helt enkelt för långsamt. Det syntes på henne att hon plågades av bristen på stimulans och nya intryck – hon ville ut, se och upptäcka nya saker! Att jag kunde få gå små promenader med henne, att ha möjlighet att ta den tiden med henne som ingen annan hann med, var oerhört viktigt.

När vi tog våra promenader på området, syntes glädjen i Zentayos ögon. Guds rike lyste i henne. Om dessa promenader så vore det enda som blev bra under mitt halvår i Etiopien, skulle det ändå vara värt all tid och energi. När tiden och närvaron fick plats, då kom Guds rike.

Det är en oerhört svår utmaning att stanna upp i det vi står i när det är stressigt och mycket som ska göras. Men om vi gör det, om vi lyssnar och är närvarande, då gör vi också motstånd mot de krafter som arbetar emot äktheten och förståelsen.

Jag har samtidigt insett att det inte är lika lätt att stanna upp när jag är på hemmaplan. I Etiopien var det så mycket lättare, eftersom jag inte hade ett schemalagt liv där på samma sätt som här i Sverige. I Hammarkullen har jag mina relationer, mina projekt, skolan och mycket annat som fyller min tid. Häri ligger en stor utmaning – att prioritera de möten och engagemang jag värdesätter mest och inte försöka finnas i alla sammanhang jag tycker är bra och roliga. Ska jag finnas överallt och hela tiden, kommer jag inte kunna finnas till för de jag möter. Jag kommer att bli allt för splittrad.

Mötena med Zentayo var viktiga både för henne och för mig, relation blev till. Ur de mötena fick jag också den värdefulla ledtråden att Guds rike och mitt liv behöver präglas av en sund lunkande takt. Det handlar om att vara närvarande i nuet, men också om att hitta en balans mellan vila och aktivitet. Precis som Gud vilade den sjunde dagen och precis som Jesus ibland behövde

vara i avskildhet är det helt nödvändigt för oss att vila för att orka. Det gäller självklart även i det kristna motståndet.

Relationen till mammon

Jesus liv har också lett mig in på att det kristna motståndet även berör mina konsumtionsvanor. I min vardag är det vissa saker jag behöver – kläder, böcker, mat och många andra saker. Jag lägger till exempel mycket tid på att handla, laga och äta mat. Uppdraget vi fått av Gud, att leva och berätta goda nyheter för hela skapelsen, har något att säga oss när vi funderar på hur vi ska äta och konsumera.

Gud ger oss uppdraget att på ett gott sätt förvalta och använda skapelsen (1 Mos 1–2). Det innebär att jag får försöka äta och handla på ett sätt som betyder goda nyheter för skapelsen. Det betyder att jag ska sträva efter enkelhet och hållbarhet, ett vardagsliv som är skapelsevänligt. Det leder till att jag försöker handla mer ekologiskt, närproducerat, återanvänt och vegetariskt. När jag tar små steg i detta gör jag motstånd mot de förstörande krafter som exploaterar och förorenar vår planet. Det kristna motståndet säger nej till konsumtion som bidrar till exploatering och dålig produktion. I samhället jag lever i är det svårt att helt ställa sig vid sidan av, och frågan är om det är önskvärt eller inte. Samtidigt som jag listar ut svaret på den frågan kan jag tillsvidare satsa på en konsumtion som reflekterar Guds rike med varor som stödjer rättvisa förhållanden för människor, djur och växter. I det ligger även att jag rör mig i en riktning som innebär mindre konsumtion överlag.

Bönens kraft

Bön är också en viktig del av kyrkans liv och en ledtråd för ett sunt kristet motstånd. I bönen finns ytterligare en aspekt av motstånd då vi påminns om att det inte är vi som har kontrollen, och att Guds rike ibland växer *trots* oss. Vi får lämna det vi är till Gud, kapitulera med alla våra kamper och försök. Det prestationsfyllda och effektiva motståndet får sig återigen en törn. I bönen

får vi vila i att Gud lyssnar, talar till oss och agerar. Att stanna upp i bön är nödvändigt för oss kristna och det är också ett motstånd mot effektivitetens ständiga hets. Genom bönen övar vi oss i tålmod och tillit till att låta Gud handla och att lyssna in Guds vilja för kyrkan och våra liv. Bönen ger oss även en ledtråd som pekar på hur viktigt det är att hitta en hållbar rytm, där vi inte alltid är de som har kontroll över allt. I klostertraditionen återfinns uttrycket *be och arbeta*. Vi får be och göra motstånd.

Återigen får vi påminna oss om att det kristna motståndet kan ta sig många olika uttryck. Ibland kan det verka mycket direkt och kroppsligt, som att stå i blockader vid flyktingförvar. Andra gånger är det istället ett indirekt motstånd, som likväl är bra och viktigt. Vissa gånger kan motståndet te sig väldigt simpelt, som att kramas eller säga hej till en granne. Och ibland är det tydligare saker, som att hjälpa en hemlös eller fira nattvard.

Kyrkan – gemenskapens förkultur

Till sist, och det här är kanske det viktigaste: Kristet motstånd är detsamma som gemenskap. Det går inte att skapa en kultur som enskild individ, det krävs gemenskap. Det kristna motståndet är inte ett individuellt projekt. Kyrkan är Kristi kropp i världen och Guds rike är något som endast går att gestalta tillsammans. Det är sant att det är oerhört viktigt hur vi som individer lever våra liv, att vi tar små stapplande steg på vägen i kärlek och efterföljelse. I varje människa finns en unik avbild av Gud och en fantastisk möjlighet att återspegla glimtar av Guds rike här och nu, det som är vårt uppdrag som Kristi lärjungar. Men ännu viktigare för Guds rikets framväxt och det uppdrag Jesus gett oss är kyrkan, Kristi kropps gemenskap. Gud är till sitt väsen gemenskap och beskrivs redan i Bibelns första meningar som treenig. Gud skapar oss till sin avbild, till gemenskap. Det var inte förrän både Eva och Adam var skapade och blev en gemenskap, som skapelsen var fullbordad (1 Mos 2:18ff). Genomgående i historien kallar Gud en gemenskap till att gestalta Guds vilja i världen och till att vara en förebild för andra människor. Israel kallades att

vara Guds folk som skulle finnas till för världens skull och när Gud sedan blev människa formades en gemenskap av lärjungar.

Jesus kallar *oss* ut på uppdrag i världen – gemensamt, tillsammans. Kyrkan är en del av Guds plan för världen, att gestalta det som en gång ska råda överallt, något som också syns redan här och nu. Motståndet och gestaltandet av Guds rike är först och främst kyrkans gemensamma uppgift. Genom gemenskapen kan vi förstå mer kring djupet, bredden och höjden av Guds rikes storhet. Som individer kan vi aldrig förmå att leva ut hela Guds rike eller hela det kristna motståndet. Tillsammans med varandra och med Gud kan vi göra underverk.

Det kristna motståndet finns genom det som individer i kyrkan gör. Där kristna individer lever motståndet, där lever också kyrkan det. Men vi hittar också motståndet i det som kyrkan som gemenskap bygger och i det som kyrkan i sitt väsen gestaltar. Kyrkan gör motstånd mot den utbredda individualismen. Det hävdas ofta att vi är fria individer, där beroende är en svaghet och en last. Varje individ ska ta ett stort eget ansvar och uppfylla *sina* behov, *sina* mål och *sitt* liv. Varje person ska i stort sett klara av det mesta på egen hand, till och med som gammal eller om man råkat ut för sjukdom och olycka. Vi ska inte ligga andra till last utan helst klara oss själva.

I kyrkan är det annorlunda, bör det vara annorlunda. Kyrkans gemenskap är ett motstånd mot individualismen. I kyrkan är gemenskapen och individen beroende av varandra. Utan individerna är hon ingenting, men utan gemenskapen och Kristus är hon heller inget alls. Vi finns till som en kropp, i ett gott beroende av varandra och det är i gemenskapen som vi kan hjälpa varandra att vandra på vägen, med hjälp av ledtrådarna, mot Guds rike. I gemenskapen kan vi hjälpas åt att hitta rätt och ha ansvar för varandra.

Det kristna motståndet uttrycker sig på en mängd olika sätt och vi kan hitta många olika ledtrådar som leder oss närmare Kristus. Det kristna motståndet handlar om Guds förkultur: att leva Guds rike, leva kyrka, leva Kristi kropp. Detta är kristet motstånd: att tillsammans med varandra, Gud och skapelsen,

i kärlek ta små steg mot Guds rike. Det är att predika och leva uppståndelsens glada budskap, små glimtar av det himmelrike som en dag ska komma fullt ut. Och samtidigt, genom vårt ja till det riket, får vi redan nu säga nej till och motverka ondskans utbredning.

Den här texten har inspirerats särskilt mycket av följande böcker (som jag också vill rekommendera till läsaren):

Wink, Walter. 1999. *The Powers That Be*. Three Rivers Press.

Spalde, Annika. 2009. *Ett annat rike: en ickevåldsteologi*. Arcus.

Hagman, Patrik. 2011. *Om kristet motstånd*. Artos.

Wright, Tom. 2012. *Ännu bättre (hoppet om himlen med nya ögon)*. Libris.

JOHANNA HADIN är medlem i komuniteten Oikos. Hon gillar odling, att plocka skräp med grannbarnen och är på god väg att bli socionom.